

L'adaptació dels infants i les seves famílies a les escoles de Menorca

Vicenç Arnaiz Sancho

RESUM

Menorca s'ha anat configurant com un territori en el qual l'educació dels més petits compta ja amb una tradició pedagògica sòlida i peculiar en què destaquen la cooperació entre ensenyats i progenitors i la cura de la dimensió afectiva dels infants. En aquest article, s'exposa com es desenvolupa el procés d'adaptació en la primera escolarització i com es planifica la transició dels infants al segon cicle d'educació infantil amb unes estratègies prou innovadores que cerquen evitar el sofriment innecessari dels menuts i de les seves famílies

RESUMEN

Menorca se ha ido configurando como un territorio en el que la educación infantil cuenta ya con una tradición pedagógica sólida y peculiar en la que destacan la cooperación entre enseñantes y progenitores así como el cuidado de la dimensión afectiva de los pequeños. En este artículo se expone como se desarrolla el proceso de adaptación en la primera escolarización y como se planifica la transición de las niñas y los niños al segundo ciclo de educación infantil con unas estrategias novedosas que buscan como evitar el sufrimiento innecesario de los menores y de sus familiares.

I. ENCÀRREC I JUSTIFICACIÓ

Em van encarregar que exposi alguna activitat, dimensió o materials que sigui significatiu de les escoletes de Menorca.

No sé si l'encàrrec té a veure amb el significat que l'evolució de les escoletes de Menorca han tengut com a paradigma el que molts territoris de l'estat, encara, només desitgen. No és casual que cada any rebem la visita de col·lectius interessats a documentar-se de la realitat emergida a la nostra illa.

S'hi solen interessar per factors polítics i administratius: com ha estat possible assolir el grau d'implicació de les administracions i com es manté. Però també i sobretot els interessa conèixer el model pedagògic desenvolupat que sense ser brillant és força sòlid, que combina la serenor de l'austeritat amb la creativitat que es genera en equip i, sobretot, fa créixer innovacions que són cercades per publicacions especialitzades.

Tanmateix és possible que l'encàrrec pretengui un testimoni pedagògic del que succeeix a la nostra illa en aquesta institució.

L'encàrrec no anava acompanyat de cap directriu. Mai és fàcil triar, tanmateix des del primer moment vaig tenir clar que posaria de relleu qualsevol de les dimensions i activitats en què s'evidencia una estreta cooperació entre les famílies i els ensenyants perquè aquesta relació és un dels trets definitoris de la primera escola a Menorca.

Tant és així que és molt alt el percentatge de famílies amb infants molt menuts que participen en grups, dinàmiques formatives, activitats culturals en les quals estan inclosos els infants menors de 3 anys. Podríem estar parlant de 500 o 600 famílies que cada any tenen una participació directe d'un total de quasi cinc mil nuclis amb criatures menors de 3 anys.

Si un eix que ha de presidir l'elecció de què exposar ha de ser la implicació familiar, l'altre ha de ser la dimensió afectiva que esdevingué des del bon començament un argument estructurador del fer diari. Les pràctiques pedagògiques aquí fetes han generat models i documentació publicada que possiblement supera el centenar d'articles i infinitats de demandes de xerrades.

Ara, si ajuntam la dimensió afectiva i la implicació de les famílies, ens trobam abocats a triar parlar del procés d'adaptació a l'escoleta que a Menorca té unes característiques ben peculiars a molts centres i que estat objecte d'interès evident per part de molts col·lectius forans.

2. EL PROCÉS D'ADAPTACIÓ A L'ESCOLETA

Tothom que ha participat a l'escolarització de criatures menudes sap que el procés es complex i sovint dolorós.

Complex perquè les criatures menudes i les seves famílies exigeixen un alt grau de personalització de tots els processos donada la fragilitat personal dels implicats i, tanmateix, quan parlem d'escolarització estam parlant de normalització, institucionalització en una o altra mesura i per tant de sometiment molt primerenc a la vida de grup d'iguals.

Dolorós perquè pot fer trontollar les estructures de vincle que s'acaben d'establir entre els fills i els progenitors quan el menut encara no disposa de mecanismes simbòlics autònoms per entendre què succeeix i a la intimitat de l'adult, generalment la mare, es desenvolupa un greu conflicte entre les exigències de participació del món econòmic i el seu desig de mantenir-se més temps amarat de temps la criança del fill.

Sovint el procés d'adaptació genera externament una època de tristor en els infants i progenitors, fins i tot sovint apareixen en aquests dies alguna petita malaltia les quals sospitosament ens solen acompanyar en les crisis emocionals (trastorns respiratoris i digestius). També les mares (els pares semblen afectar-se menys) per la seva part entren sovint en cadenes d'ansietat i patiment.

Bolwby va explicar com es genera el procés de vincle i sobretot va justificar el dol, la pèrdua de vincle, com l'origen de molta patologia de les relacions i de les relacions afectives. El treball de John Bolwby feren que la comunitat internacional inclogués el vincle com una necessitat bàsica dels subjectes menuts entrant en la mateixa consideració que l'aliment i la higiene.

Així que la gent que tenim responsabilitats en el disseny i la gestió pedagògica de les escoles hem de fer front a la paradoxa que d'una banda afirma els centres educatius com a eines útils a la socialització i a la vegada poden ser font de trastorns relacionals i afectius.

I tot es cou, es decideix, en el procés d'adaptació com a moment que es poden crear fractures de vincle que generaran dificultats innecessàries tant en els progenitors com en la criatura. També, el model proposat d'adaptació en cada cas defineix la concepció que es tenen de les necessitats afectives i de com satisfer-les.

Per açò tots plegats, fa anys, ens vam afanyar a dissenyar una estratègia que permetés l'accés a la separació de l'infant com una conquesta de l'infant i no com l'acceptació amb més o menys resignació d'una distància imposada.

Així és com va néixer el model d'adaptació que és present a bona part de les escoles de l'illa i que la gent de fora anomena ***l'adaptació de la ratlla***.

2.1. En síntesi: QUINA ÉS LA PROPOSTA D'ADAPTACIÓ

Habitualment el que es feia, i es fa a molts centres de l'Estat, era deixar la criatura amb la nova mestra després d'una estona explicant-li les preteses bonances de la nova situació. I açò que es tracta de criatures d'un o dos anys i, per tant, sense llenguatge encara suficient per entendre i explicar vivències.

De vegades, s'intentava apaivagar aquesta violència de separació amb un primer dia en què els pares o mares podien quedar-se amb el menut. Situació que ben poc alleugeriria el sofriment que havia de venir perquè el que és viscut com amenaça no és tant el desconeixement de l'espai com l'abandó per part dels progenitors en mans d'un nou adult desconegut.

El plor desesperat, trist i persistent durant 3 o 4 setmanes era viscut com un preu normal *fins que s'acostumen*. Tanmateix és clarament sofriment innecessari i arriscat des de qualsevol anàlisi documentat.

La proposta que vam generar suposava, pel contrari, el convenciment que la criatura sana és vençuda per la curiositat i el seu impuls a ampliar el seu territori de relacions i coneixements: si oferim a les criatures una situació en la qual no senti que se l'empeny a allunyar-se serà ella mateixa qui prendrà la iniciativa.

Calia respectar el seu ritme i els seus espais.

Calia també garantir que els pares i mares viurien la iniciativa de la separació per part del seu fill com una mostra de la confiança dipositada en els progenitors per la força i fiabilitat dels vincles.

Des del moment de la inscripció i matrícula se'ls explica com serà l'estratègia.

En concret, se'ls explica que hauran d'assistir a escola entre 8 i 10 dies i que quedaran asseguts a una zona de la classe reservada per a ells. Se'ls recomana que vinguin el pare o la mare, però també pot fer aquest acompanyament alguns dels avis o àvies, germans... o qualsevol altre adult que sigui conegut per l'infant i l'inspire seguretat.

I si al començament calia invertir esforços perquè ho entenguessin avui dia són moltes les famílies que ja ho coneixen per informació arribada d'amics o altres familiars i fins i tot són moltes les que es reserven dies de vacances per poder atendre aquesta funció.

No cal dir que són mimats tots els processos informatius pel que fa a les característiques de la dinàmica institucional del centre, es fan entrevistes prèvies a l'escolarització amb totes i cada una de les famílies per tal de conèixer amb detall les característiques, necessitats i interessos dels infants així com poder dialogar amb els pares i mares respecte a les seves inquietuds i dubtes.

2.2. Com s'organitza el grup

El primer que cal destacar són els espais de l'aula.

Cal que hi hagi una zona on s'ubiquen els familiars que han portat els infants a l'escola i on es mantindran tota l'estona. És reduïda just a l'espai necessari per estar-hi asseguts, mirant que sigui molt propera a la porta d'accés a l'aula, definida visualment amb una ratlla de color a terra que sol estar feta amb una cinta adhesiva de color.

Els familiars tenen, ja ho sabeu, la consigna de no traspasar la línia cap a la resta de l'espai de la classe. Els infants sempre poden anar i venir entre els seus familiars i la resta d'espai.

A la resta de la classe es procura organitzar el mobiliari de manera que no suposi cap mena de barrera en cap sentit i permeti la màxima facilitat i claredat en la circulació. Així mateix, la transparència per facilitar l'observació del que hi succeeix, suggereix als infants temorencs que en aquell espai tot és clar, que no hi ha res. Els materials i possibilitats d'acció s'han d'ajustar lògicament a les característiques dels infants, assegurant que les propostes són prou senzilles d'ús i a la vegada prou atractives.

Per exemple, cal evitar materials que puguin generar conflictes, com per exemple tenir un sol cotxe perquè fàcilment quan el tinguí un infant els altres també sentiran el desig de jugar-hi. Si només n'hi ha un, qui no el té se sent exclòs amb només dues opcions: viure la frustració que suposa en aquest sentit la vida de grup quan encara no en coneix la riquesa o entrar en conflicte generant, possiblement, una imatge encara més negativa de la convivència

Així mateix, els materials deixats a l'abast seu no han de suposar la necessitat d'ajuda adulta pel seu ús perquè possiblement encara no estan disposats a rebre-la de la mestra ni tampoc tenen facilitats per rebre-la dels familiars.

Convé que la mestra estigui ubicada de forma estable a un espai i amb una actitud de disponibilitat corporal, millor asseguda baixa i relaxament emocional. Si està relativament quieta no genera el sentiment d'amenaça als infants que de moment no en volen saber res i a la vegada qui vulgui relacionar-se sap on trobar-la.

Per no haver-se de desplaçar convé que tinguí a l'abast seu alguns materials que puguin ser-li d'utilitat com a mediadors relacionals amb els infants més predisposats a acostar-s'hi així com aigua,

mocadors... i tot allò que tenguí a veure amb les necessitats bàsiques que es puguin generar en aquesta estona

Què sol succeir en un primer moment

Els infants més agosarats són els que de bon començament tresquen per tot l'espai i assagen la descoberta dels objectes i joguines. Uns ho fan decidits per l'atractiu d'algun objecte, altres semblen empesos a circular per tots els espais.

Els més temorencs passaran un, dos o més dies arrecerats a prop del seu adult de referència. Mirant, mirant i mirant... intentant aprofitar l'acció dels altres com a experiència pròpia. Si algun altre adult es dirigeix a ells llavors s'amaguen i abracen fort a qui els dona seguretat.

N'hi ha molts que van combinant una i altra estratègia en funció del que els sembla que s'esdevé o segons el que passa pel seu imaginari en cada moment.

Les anades i vingudes dels infants entre els espais de l'aula i el que està reservat a les famílies són freqüents. I ben prest saben que no els és permès tragar joguines més enllà de la línia al sector *famílies*. Davant aquesta limitació alguns opten per seure just al costat de la línia i jugar ben encarrats als acompanyants. Altres, per allunyar-se estonetes ben curtes. També, n'hi ha que senzillament aturant de tant en tant el joc aixequen el cap per comprovar que els seus adults de referència continuen allà i estan pendents d'ells per si pot ser necessari refugiar-se.

Els adults de referència, freqüentment pares o mares, solen estar sempre atents de l'infant vivint amb joia qualsevol incursió del menut cap als espais que els són novells, però també viuen amb alegria els gestos de retorn perquè senten que aquesta demanda és un reconeixement al seu rol parenteral i una demostració del vincle que els uneix. Les explicacions que els han pogut donar els mestres són decisives en aquest sentit.

Aquests adults solen seguir amb la mirada les exploracions del menut i aquesta mirada constitueix una ampliació del territori de seguretat que ells representen. La seva mirada i sobretot el seu estat relaxat són indicadors clars pels menuts que *tot està controlat*, que no hi ha cap amenaça que els pugui sorprendre, que estan a gust i que se senten complaguts per les noves relacions que comencen a sorgir.

La mestra mentrestant resta disponible i organitzadora del conjunt de la situació. Per als infants és un adult que apareix amable i disponible, en un espai més o manco estable (mentre estigui allà qui vulgui acostar-se sap a on anar i qui no hi vulgui tractes sap a on no acostar-se).

Sempre he cregut que era important que no fes intents evidents de seducció dels infants perquè en aquests més segurs se senten si pensen que són ells que controlen els ritmes, els espais i les iniciatives.

Els infants quan arriben a aquesta primera experiència ja porten acumulats diversitat de situacions en la qual els adults han tingut rols diferents. És important que no tenguin arguments per assimilar

la mestra en aquells altres adults que ja deuen conèixer que intenten segrestar-los a la força o amb l'intercanvi de joguines. El menut és qui ha poder prendre la iniciativa d'acostament i permanència en les relacions amb la mestra. Ho farà si sap que la mestra està disponible però que no és més gran el desig en la mestra que en ell mateix.

Mentre la mestra s'evidencia com l'adult que organitza, seguritza... el conjunt de la situació. La mestra conversa amb els adults, des del seu lloc estant i, així, s'evidencia com la resta d'adults la respecten i valoren. La mestra és qui reconeix amb paraules i amb gestos el que els infants fan. Qui a la llarga no voldrà ser acollit i protegit per l'adult que tothom respecte i escolta? Perquè el seu domini no s'exerceix amb violència ni amenaça sinó amb serenor i amorosia vers tothom.

2. 3. Quan dura?

Els procés té diverses fases i potser les més importants tenen a veure amb com es prepara els pares i les mares per viure amb tranquil·litat i intel·ligència l'itinerari de l'adaptació.

Quan parlem de les primeres passes en el procés d'incorporació de l'infant a l'escola els ritmes individuals són, està clar, molt diversos. Tanmateix poden assenyalar-se algunes generalitats:

Primers dies

Solem proposar als familiars que acudeixin devers una hora cada dia. Calculam, els diem, que ho hauran de fer la primera quinzena.

Alguns fan una acceptació immediata de la nova situació i es mostren des del primer moment autònoms en les seves exploracions i molt actius i segurs en les relacions noves, incloses les de la nova mestra. Tanmateix necessiten uns dies la mirada acompanyant dels seus adults. Sense aquesta, molts perden la seguretat i actuen sentint-se amenaçats, mostrant-se com si estiguessin en risc i amb mostres de desconfiança.

Altres es mantenen uns dies refugiats en la zona dels adults o molt propers a ells. En aquesta dinàmica sovint inicien relacions amb els altres pares i mares que, de fet, suposen ja una passa en la direcció que pretenem provocar. Tanmateix, no passen gaire dies que comencen a distanciar-se algunes passes incitats pel que passa al voltant seu i seduïts pel plaer que observen en els infants que juguen més allunyats.

L'element decisorí és l'acceptació de les relacions amb la mestra. Quan l'accepten com a interlocutora dels seus jocs, accepten les seves ajudes davant les petites dificultats o com còmplice de les seves emocions... llavors l'escola deixa de ser un entorn amenaçant.

No sol passar mai més de 4 o 5 dies fins que açò passa. Alguns en triguen 7 o 8. Només més de 10 (dues setmanes) quan hi ha algun factor que dificulta com passa amb els infants i famílies en les quals hi ha hagut períodes d'hospitalització en què l'infant s'ha pogut sentir *maltractat* pels adults nous, o quan hi ha hagut dols mal resoltos com es dona de vegades en algunes històries de separacions.

En aquestes circumstàncies, el procés de presència dels familiars s'ha allargat més enllà de la primera quinzena anunciada. Tanmateix, llavors, la presència dels adults de referència la proposam en altres espais: que l'adult pugui estar-se, per exemple, a secretaria. L'infant pot comprovar la seva proximitat sempre que ho requereixi, l'adult pot ocupar-se d'altres qüestions com lectura i, a la vegada, ja suposa una primera i progressiva separació més enllà de la referència visual.

Primera sortida de l'adult de la classe

Tornant als processos habituals... un cop un parell de dies l'infant ha acceptat espontàniament la mestra en les seves relacions, sigui per beure aigua o per complicitats de jocs... llavors es quan es proposa al familiar que surti de la classe, anunciant-ho a l'infant i deixant algun objecte personal a la cadira per tal que l'infant tingui l'evidència que l'adult no se n'ha anat del tot.

Aquesta sortida serà sempre molt curta (5 minuts el primer dia) i serà justificada davant l'infant («vaig al cotxe a buscar el llibre», «vaig a comprar pa»...). És possible que l'infant plori o es mostri inquiet. Però res té a veure amb els plors de por i angoixa quan es *abandonat* a les mans d'una persona que ell no ha acceptat mai. També l'infant a vegades es nega a quedar amb el pare a casa quan la mare surt i no per açò parlem d'angoixa.

Hi ha una bona diferència del plor de contrarietat o disgust, al plor d'angoixa o temença.

L'infant ja queda

Passats els primers dies de separacions curtes que normalment són al final de la primera quinzena d'escolarització és quan proposam als progenitors que ja deixin a l'infant en arribar a l'escola sense quedar-se ells més estona del que és un acomiadament normal, sense presses i seguint alguns rituals (penjar la bossa al lloc, acostar-se a la mestra i fer alguna salutació i començar a incorporar-se a algun grup o espai de joc).

2. 4. Per què els adults de referència dels infants no han de trescar per tot l'espai?

Certament és bo que una primera vegada, potser el «dia de portes obertes», abans de començar l'escolarització el pare i les mares caminin amb l'infant per tota la classe i mirin conjuntament tots els materials.

Tanmateix, el període d'adaptació més que la capacitat de vida activa i relaxada en uns nous espais suposa l'acceptació de la vida en aquests espais sense la companyia dels adults i sobretot fer-ho sense sentiment d'amenaça ni pèrdua.

Per açò, el procés d'adaptació ha de facilitar l'accés amorós i en la mesura del possible autoregulat a la capacitat de viure en la distància dels progenitors en un espai investit de seguretat per aquests.

Sense l'experiència d'acompanyament en aquesta ocupació progressiva i segura dels espais i relacions desconegudes, les noves situacions són viscudes no com una conquesta sinó com una pèrdua.

Tenir els adults en un espai del que sap que no es mouran permet saber quin és el port de refugi i la talaia des d'on anticipar exploracions.

Són molt pocs els infants que tenint els seus progenitors fixos a un lloc no intenten per compte seu allunyar-se i explorar. En aquests supòsit, sol ser l'adult qui cerca estratègies per mantenir l'infant a prop i que no es distanciï seguint el seu neguit explorador. Per què no aprofitar aquesta dinàmica que tots hem observat en circumstàncies espontànies.

Al contrari: quan és l'adult qui pretén desprendre's de l'infant aquest s'aferra a ell en un mecanisme defensiu prou descrit per tost els investigadors de l'afecció i les seves manifestacions.

2. 5. Què s'aconsegueix

On és la bondat de la proposta que acabam de descriure?

El lector ja l'hauran percebut: l'infant compta amb la possibilitat d'operativitzar la seva pròpia estratègia per observar, explorar i assajar l'accés al nou territori i a les noves relacions disposant «d'una base segura».

No és forçat a la separació i *abandó* dels progenitors fins que ell no disposa de referents que li assegurin que no s'enfronta a cap amenaça perquè aquestes noves relacions ja compten amb referents experiencials positius.

En l'imaginari de l'infant no quedarà cap petjada que pugui relacionar l'inici de l'escolarització amb significats d'abandó.

El que és clarament observable és que els plors disminueixen molt i molt a més de no tenir el signes de ser resultat d'angoixa

Tots sabem que l'aprenentatge és possible quan hi ha un compromís emocional acceptat amb els significats de l'entorn on es produeix. Per açò, per exemple, els infants immigrants precisen sentir-se ben acollits per poder-se interessar en l'aprenentatge. En aquest mateix sentit, l'infant menut precisa identificar el centre i les relacions que s'hi produeixen com a resultat d'una relació acceptada i segura.

3. ELS CANVIS DE CENTRE A L'ESCOLARITZAR-SE AL PARVULARI

Si la primera escolarització va ser curada no podíem ignorar les dificultats que es poden presentar en canviar de centre als tres anys.

Cal recordar que a Menorca el 80% dels infants van a escoleta i, per tant, quan comencen el parvulari (P·3) pràcticament tots ja vénen d'un centre anterior.

Per açò, cap al 2000, es va fer la proposta a la Delegació Territorial de la Conselleria d'Educació a

Menorca de constituir un grup de treball amb l'objectiu de definir un protocol per facilitar la transició dels infants dels centres de primer cicle al de segon cicle d'infantil.

La Comissió estigué formada per ensenyants de tota l'illa que representaven d'alguna manera tota l'educació infantil de l'illa.

Tothom deu saber que un protocol és un conjunt de procediments i rutines acordats per actuar respecte a una situació.

I vam decidir elaborar un protocol pel canvi de centre en educació infantil perquè quan els infants als tres anys canvien de centre no solen tenir prou eines per entendre i manipular tots els processos necessaris per deixar uns vincles i construir-ne uns altres.

I perquè les famílies sovint senten els seus infants molt fràgils en aquest procés i perquè d'un bon abordatge d'aquesta primeres relacions amb la nova escola segurament se'n derivarà una bona cooperació entre l'escola i la família

D'altra banda, **les mestres i els mestres** saben que una adaptació ben feta exigeix una preparació que implica aspectes molts diversos i comença abans que els infants comencin l'escola.

La intenció del protocol era facilitar **servir de base per arribar a acords per zones**

3.1. Eines que poden servir a les mestres

Vam cercar algunes estratègies que servissin a les mestres per fer-se una idea ben clara de quina és la història del grup que «li arriba» i així tenir referències precises que li permetin ajustar els plantejaments educatius i recursos per fer-se entendre més fàcilment pels infants que fins ara no la coneixien.

Possibilitats proposades

1. Dossier de la història del grup:

Objectiu: que la mestra conegui i pugui emprar els referents de la història el grup que té al davant.

Contingut:

- Quins rituals d'ordre feien al grup anterior
- Temes estudiats
- Cançoners, per poder començar el curs emprant les cançons ja conegudes
- Quin nom han tengut com a grup
- Símbols que utilitzaven i amb els quals els infants se senten identificats
- Petits animals que han tingut
- Quines sortides han fet

2. Dossier informatiu dels alumnes

Objectiu: disposar de la història escolar i personal dels alumnes

Contingut:

- Informació directe dels alumnes amb necessitats educatives per part dels mestres que han tingut l'infant i l'EAP traspasada en una entrevista a final de curs per poder planificar la incorporació i el model d'atenció que rebrà.
- Recursos utilitzats pel seu suport
- Treball amb la família (entrevistes, etc.)
- Fotocòpia dels informes

3.2. Eines que poden ser útils a les famílies

També van cercar estratègies per facilitar informacions dels processos administratius, per ajudar-les que construeixin des de bon començament una relació de confiança amb la nova escola, i perquè tinguin recursos per ajudar els infants a començar amb confiança la relació amb la nova escola.

Possibilitats proposades

1. Facilitar informació i «acompanyar-les» en el procés d'inscripció i matrícula

Objectiu: fer arribar a totes les famílies, especialment a les que estan en dificultats, la informació puntual i necessària dels processos administratius.

Contingut: convocatòries, fulls informatius...

2. Procés d'adaptació.

Objectiu: Que els infants i les seves famílies facin un procés d'incorporació progressiu

Contingut:

- Que els alumnes i les famílies tinguin una informació prèvia de les persones que atendran els infants, dels espais, dels processos i les normes... que els permetin imaginar com serà la seva vida a l'escola «dels grans» des del primer dia.
- Que aquesta informació se'ls faci arribar abans de finalitzar el curs anterior per tal que tinguin l'estiu de marge per situar-se amb dades fonamentades. Es proposa fer una reunió informativa de la futura classe i potser també un dossier informatiu dels aspectes més rellevant de l'escola.
- Planificar un procés d'adaptació dels alumnes i així no estiguin obligats des del primer dia a romandre 5 hores amb uns companys i mestres que desconeixien i per açò es proposava la flexibilització del calendari d'escolarització pels infants que s'inicien a P3.

3.3. Eines que poden ser útils als infants

Per descomptat que sobretot es proposaren estratègies perquè als infants els sigui més fàcil confiar en la seva nova mestra en concret i en la nova escola en general, perquè puguin disposar

d'eines per teixir i desteixir vincles afectius sòlids en el marc escolar i perquè puguin entendre el procés de canvi de centre.

Possibilitats

1. Durant el 2 darrers mesos del curs anterior:

- **En el cas que el 30% vagi després a un mateix centre:** parlarem de la possibilitat de visitar l'escola on aniran i així conèixer els espais i els materials i siguin *rebuts* pels alumnes i/o els mestres;
- **També assenyalarem** la possibilitat que la mestra que els ha de tenir els visiti a l'escoleta i els expliqui un conte

2. Totes les escoletes disposen d'àlbum de fotos de les diferents escoles on han d'anar els infants d'aquell grup (incloent fotos d'espais, persones, etc.).

3. «Fer la maleta» com una opció d'acomiadament de l'escoleta perquè quan marxem d'un lloc per anar a viure a un altre preparam l'equipatge. Hi ha avui dia alguna escoleta que proposa als fillets que facin la maleta. Que què hi posen? Van elaborant records de l'escoleta (casset de cançons, fotos del grup...) i també hi posen algun regal per als que els han de rebre

4. Passats un parell de mesos algunes mestres amb qui han estat el darrer curs a l'escoleta els visiten a l'escola nova. Aprofiten per evocar el que han viscut plegats a partir de fotos, amb cançons, contes... coneix i valora les novetats.

CONCLUSIONS

Menorca és prou petita perquè el que es fa a un cap sigui conegut i valorat a l'altre cap. Açò ha fet que s'escampessin les propostes amb facilitat.

Menorca també és prou gran perquè hi hagi diversitat de situacions i de ritmes. Per açò el que he explicat no és uniforme ni universal.

Tanmateix és del tot cert que ningú no gosa dir amb seguretat que el plor de l'infant és normal els primers dies.

Sobretot el teixit educatiu d'aquestes edats s'ha amarat d'idees, estratègies i competències professionals per cercar un procés en el qual el sofriment innecessari és evitat.

Crec que bona part de la capacitat de cooperació entre les famílies i l'escola arrela en aquestes primeres passes perquè les famílies descobreixen en els ensenyants la voluntat d'adaptació i escolta a les seves peculiaritats.

I les ensenyants gaudeixen de veure que la seva competència professional és reconeguda pels progenitors en evitar la por dels menuts i la seva pròpia culpa en deixar-los tan entristits.

Vicenç Arnaiz Sancho

Psicòleg

arnaiz@cop.es

Equip d'Atenció Primerenca de Menorca

Membre del Consell de Direcció de Guix d'Infantil